

บทที่ 5

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

สำหรับแผนงานวิจัย การพัฒนาคัลสเตอร์ของกลุ่มธุรกิจขนมไทยท้องถิ่นและการจัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศสำหรับเส้นทางใหม่ของการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อาหารในภูมิภาคตะวันตกเป็นการศึกษาและสำรวจข้อมูลการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อาหารด้านขนมไทยในพื้นที่ภูมิภาคตะวันตก 8 จังหวัด คือ นครปฐม ราชบุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสงคราม และสมุทรสาคร โดยโครงการนี้ได้มีการศึกษาและสำรวจข้อมูลการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อาหารด้านขนมไทยในพื้นที่ภูมิภาคตะวันตก ศึกษาภาพการณ์ท่องเที่ยวตลอดจนวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค และพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อาหารด้านขนมไทยในพื้นที่ภูมิภาคตะวันตก โดยศึกษาเส้นทาง 4 เส้นทาง คือ เส้นทางตามรอยน้ำตาล(โดนด) เส้นทางลำนำคำหวาน เส้นทางชุดทองลงลิ้ม และเส้นทางทองคำขาวแห่งธรรมชาติ เพื่อศึกษาศักยภาพของเส้นทางการท่องเที่ยวดังกล่าว ซึ่งเป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวแนวใหม่ของประเทศไทย ส่วนที่สองเป็นการศึกษาวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของฝากหรือสินค้าที่ระลึกตามแนวคิดใหม่โดยใช้องค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ทางอาหารและแนวคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักท่องเที่ยว โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์จากนักท่องเที่ยวและการระดมความคิดจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์แนวคิดใหม่ที่สอดคล้องกับเส้นทางการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อาหารทั้ง 4 เส้นทาง แล้วศึกษาศักยภาพความเป็นไปได้ของผลิตภัณฑ์แนวคิดใหม่ร่วมกับเส้นทางการท่องเที่ยวดังกล่าว ส่วนที่สามเป็นการจัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศการท่องเที่ยวตลอดเส้นทางการเรียนรู้อาหารด้านขนมไทย โดยมีข้อมูลของผลิตภัณฑ์ขนมไทย ตามสถานที่และเส้นทางท่องเที่ยว แล้วจัดทำเว็บไซต์ระบบสารสนเทศ สำหรับประชาสัมพันธ์และสนับสนุนการท่องเที่ยวและการเรียนรู้ขนมไทยในแต่ละพื้นที่ของภูมิภาคตะวันตก ซึ่งจากผลงานวิจัยที่ได้ทั้งสามส่วนทำให้ได้เส้นทางการท่องเที่ยวที่มีการสอดแทรกกิจกรรมการเรียนรู้อาหารด้านขนมไทยซึ่งมีทั้งส่วนที่เป็นวัตถุดิบที่ใช้ในการทำขนมในแต่ละเส้นทางและการนำวัตถุดิบมาพัฒนาเพื่อให้เกิดขนมไทยต่างๆ โดยสถานที่แต่ละสถานที่ที่มีสิ่งที่น่าสนใจแตกต่างกันทั้งการเรียนรู้จากภูมิปัญญาทางการเกษตร หัตถกรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน เป็นต้น จากการสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวทำให้ได้รูปแบบการท่องเที่ยว 3 รูปแบบ คือ การท่องเที่ยวแบบไปเช้า – เย็นกลับ การท่องเที่ยวแบบ 2 วัน 1 คืน และ การท่องเที่ยวแบบ 3 วัน 2 คืน โดยเส้นทางตามรอยน้ำตาลโดนดมีเส้นทางการท่องเที่ยวดังนี้ การท่องเที่ยวแบบไปเช้า – เย็นกลับ (ตามรอยน้ำตาลโดนด) การท่องเที่ยวแบบ 2 วัน 1 คืน (นครพนมหวาน) และการท่องเที่ยวแบบ 3 วัน 2 คืน (สืบสานตำนานตาลโดนด) เส้นทางลำนำคำหวานมีเส้นทางการท่องเที่ยวที่แนะนำ คือ การท่องเที่ยวแบบไปเช้า – เย็นกลับ (ย้อนรอยคำหวาน) การท่องเที่ยวแบบ 2 วัน 1 คืน (สืบสานวันหวาน) และการท่องเที่ยวแบบ 3 วัน 2 คืน (รักษาด่านานเรื่องเล่า) เส้นทางชุดทองลงลิ้ม มีเส้นทางการท่องเที่ยวดังนี้ การท่องเที่ยวภายใน 1 วัน (ชุดทอง) การท่องเที่ยวแบบ 2 วัน 1 คืน (วิถี

ทอง) และการท่องเที่ยวแบบ 3 วัน 2 คืน (จำลองทอง) และเส้นทางสุดท้ายคือทองคำขาวแห่งธรรมชาติ มีเส้นทางการท่องเที่ยว คือ การท่องเที่ยวแบบไปเช้า – เย็นกลับ (เส้นทางแรกนาขวัญ) การท่องเที่ยวแบบ 2 วัน 1 คืน (เส้นทางสู่ขวัญข้าว) และการท่องเที่ยวแบบ 3 วัน 2 คืน (เส้นทางทองคำขาวแห่งธรรมชาติ จากเมล็ดข้าว...สู่ชนมไทย) ซึ่งได้มีการประเมินผ่านผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ทางการท่องเที่ยวมาพิจารณาตามเกณฑ์ต่างๆ และการจัดกิจกรรม Fam Trip ในรูปแบบการท่องเที่ยวแบบ 2 วัน 1 คืน พบว่าเส้นทางการท่องเที่ยวทั้ง 4 เส้นทางนี้มีความน่าสนใจที่จะสามารถนำไปพัฒนาให้เกิดศักยภาพในเชิงพาณิชย์ในการนำไปพัฒนาเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ด้านชนมไทยต่อไป

ส่วนของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของฝากหรือสินค้าที่ระลึกตามแนวคิดใหม่เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับเส้นทางการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อาหารทั้ง 4 เส้นทาง พบว่าได้ผลิตภัณฑ์ชนมไทยจากเส้นทางการท่องเที่ยวทั้ง 4 เส้นทาง จำนวน 8 ผลิตภัณฑ์ คือ เส้นทางตามรอยน้ำตาลโตนด ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ตาลละตุนาหัง (ตาลคู่) และตาลละมุน (ขนมตาลทรงเครื่อง) เส้นทางลำนำคำหวาน ได้แก่ หยดน้ำสังข์ และนางลอย เส้นทางทองคำขาวแห่งธรรมชาติ ได้แก่ ข้าวหอม และข้าวศรีนิล และเส้นทางชุดทองลงลิ้ม ได้แก่ ศรีสุพรรณ และทศทัต ทั้งนี้ผลิตภัณฑ์ชนมทั้ง 8 ผลิตภัณฑ์ได้มีการประเมินทางประสาทสัมผัสและทดสอบศักยภาพในเชิงพาณิชย์กับนักท่องเที่ยวในพื้นที่และผู้ที่เกี่ยวข้องแล้ว พบว่ามีศักยภาพในเชิงพาณิชย์ทุก ๆ ตัวซึ่งได้รับผลตอบรับจากกลุ่มผู้บริโภคและนักท่องเที่ยวที่ได้ทำการทดสอบผลิตภัณฑ์แล้ว และยังได้มีการทดสอบผลิตภัณฑ์ต่างๆ เหล่านี้ร่วมกับเส้นทางการท่องเที่ยวทั้ง 4 เส้นทาง พบว่าชนมแนวคิดใหม่และของฝากสอดคล้องกับเส้นทางการท่องเที่ยวเป็นอย่างดี อีกทั้งบรรจุภัณฑ์ก็มีความสวยงาม พิถีพิถันรายละเอียด ในการบอกเล่าเรื่องราวของชนมและเส้นทางการท่องเที่ยวต่างๆ อย่างไรก็ตามเมื่อนำไปประยุกต์ใช้ในเชิงพาณิชย์ อาจจะต้องมีการประยุกต์ปรับปรุงแก้ไขผลิตภัณฑ์ให้มีความสอดคล้องกับกระบวนการผลิต ควบคุมต้นทุน และวัตถุดิบให้มีความเหมาะสมเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพที่ดีและมีความสม่ำเสมอในทุกๆ ลอตของการผลิต อีกทั้งบรรจุภัณฑ์ที่ได้ออกแบบมาจะราคาต้นทุนในการทำบรรจุภัณฑ์ค่อนข้างสูง ซึ่งมีความแตกต่างกันตามรายละเอียดของบรรจุภัณฑ์แต่ละชนิด ซึ่งหากผู้ประกอบการที่จะนำองค์ความรู้และแนวคิดนี้ไปใช้ในเชิงพาณิชย์จะต้องมีการประยุกต์ใช้บรรจุภัณฑ์ให้มีความเหมาะสมกับศักยภาพของผู้ประกอบการต่อไป แต่อย่างไรก็ตามแนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชนมของฝากนี้ ถือเป็นแนวคิดต้นแบบในการนำไปปรับประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของฝากและของที่ระลึกในการท่องเที่ยวในรูปแบบอื่นๆ หรือในพื้นที่อื่นๆ ต่อไป ซึ่งถือเป็นต้นแบบที่ดีในการยกระดับมาตรฐานสินค้าของฝากหรือของที่ระลึกที่อยู่ในการท่องเที่ยวของประเทศไทยอีกด้วย

การพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อใช้เป็นแหล่งอ้างอิง และเรียนรู้การท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ภายใต้แนวคิด “เที่ยวไป กินไป เรียนรู้ไป” นั้น ถือเป็นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาประยุกต์ใช้ในการสื่อสาร การนัดหมาย และการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยในยุคปัจจุบัน และจากกระแสยุคดิจิทัลนี้เองอาจเรียกได้ว่ากิจกรรมในชีวิตประจำวันต่างๆ ล้วนแล้วแต่มีเรื่องราวที่

เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาเกี่ยวข้องอยู่ด้วย เราจึงไม่สามารถปฏิเสธความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งมีอิทธิพลต่อผู้คนมากมายในปัจจุบันได้ โดยเฉพาะในด้านการท่องเที่ยวที่ในปัจจุบันนักท่องเที่ยว หรือผู้ที่เตรียมตัวจะเดินทางท่องเที่ยวจำนวนมากใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ตในการค้นหาข้อมูลเพื่อเตรียมตัวในการเดินทาง นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการจองเที่ยวบิน โรงแรม ร้านอาหาร หรือแม้แต่บทความ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E book) ซึ่งแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามก็ตระบบฐานข้อมูลที่ติดนั้นต้องเป็นระบบที่เคลื่อนไหวได้ (dynamic) ทั้งนี้เพื่อให้เกิดระบบนิเวศที่ดีต่อผู้ใช้งาน เกิดการใช้งานซ้ำ และบอกต่อให้มีการตรวจสอบระบบระหว่างผู้ใช้งานและผู้ดูแลระบบ ดังนั้นหน่วยงานหลักด้านการท่องเที่ยว คือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) จึงควรได้รับโอกาสการส่งต่อระบบดังกล่าวเพื่อสานต่อให้เกิดการใช้งานในวงกว้างต่อไปภายใต้แนวคิดการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่นี้

จากการวิเคราะห์ดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวว่ายังมีพื้นที่ในการเติบโตได้อย่างมาก ซึ่งถือเป็นโอกาสที่ดีในการกระตุ้น และพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้เข้าใช้ระบบฐานข้อมูลที่ภาครัฐเป็นผู้พัฒนาขึ้นผ่านกระบวนการวิจัย โดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับเจาะกลุ่มลูกค้าที่นิยมใช้บริการผ่านทางระบบออนไลน์ อีกทั้งเป็นการส่งเสริมให้เกิดการปรับตัวให้ทันต่อการแข่งขันในอนาคตอีกด้วย

สำหรับข้อเสนอแนะของการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวหรือผลิตภัณฑ์ขนมไทยหลังจากดำเนินงานวิจัยเสร็จสมบูรณ์ คณะวิจัยแบ่งตามกลุ่มคนในแต่ละภาคส่วนของการท่องเที่ยวดังนี้

1. กลุ่มชุมชนในพื้นที่ ได้แก่ กลุ่มผู้ผลิตวัตถุดิบสำหรับขนมหวาน ได้แก่ เจ้าของสวนมะพร้าว สวนตาล นาข้าว ในภูมิภาคตะวันตก ซึ่งเป็นผู้รักษาและสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิตวัตถุดิบสำหรับขนมหวาน เช่น น้ำตาลโตนด น้ำตาลมะพร้าว กะทิ และ ข้าวสาร อันเป็นวัตถุดิบที่สำคัญของขนมหวานไทย เสนอแนะให้ทุกชุมชนรักษาและสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของแต่ละกลุ่มไว้ เพื่อให้ไม่สูญหายไปจากพื้นที่ ควรดำเนินกิจกรรมและกิจการด้วยความพอเพียง สร้างความโดดเด่นที่แตกต่างให้กับชุมชนของตัวเองเพื่อให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว รวมทั้งสร้างสรรค์ระบบการดำเนินงานใหม่เสมอๆ เพื่อให้ทันกับความก้าวหน้าของโลกหรือสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนไปได้

2. กลุ่มผู้ผลิตขนมหวานในท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้รักษาและสืบทอดภูมิปัญญาไทยและท้องถิ่นในการทำขนมหวาน กระบวนการทำขนมไทยแต่ดั้งเดิม เสนอแนะให้คงผลิตขนมหวานต่อไป โดยให้ความสำคัญถึงความปลอดภัยของผู้บริโภคเป็นหลัก ส่งเสริมให้สร้างความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ขนมไทยด้วยการสร้างเรื่องราวของขนมหรือพัฒนาคิดค้นขนมไทยใหม่ๆ ตลอดจนการรักษาคุณภาพหรือพัฒนาคุณภาพของขนมอยู่เสมอ ไม่แข่งขันกับกลุ่มผู้ผลิตขนมหวานรายอื่นๆ ด้วยต้นทุนหรือราคาจำหน่าย รวมทั้งไม่เห็นด้วยกับการผลิตขนมไทยที่ใส่สารที่อาจเป็นอันตรายต่อผู้บริโภคโดยการสนับสนุนจากนายทุนอื่นๆ

3. กลุ่มผู้นำชุมชนผู้สามารถถ่ายทอดความรู้ด้านภูมิปัญญาด้านการผลิตขนม การเกษตร และ วิถีชีวิตชีวิตในท้องถิ่น ขอให้ทางผู้นำชุมชนนำแนวทางในการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเพื่อการ เรียนรู้อาหารที่ทางคณะวิจัยดำเนินการมาตลอด 12 เดือน ปรับใช้ให้เหมาะสมกับเส้นทางการ ท่องเที่ยวแนวทางอื่นๆ ของพื้นที่เพื่อเป็นการเพิ่มความหลากหลายของรูปแบบการท่องเที่ยวของ ท้องถิ่น ตลอดจนสนับสนุนให้รักษาความเป็นท้องถิ่นเอาไว้ไม่ให้ศูนย์หายหรือถูกกลืนด้วยวัฒนธรรม อื่นๆ ที่ไม่ยั่งยืน

4. หน่วยงานภาครัฐที่สนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคตะวันตก ได้แก่ การ ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในพื้นที่ สำนักงานพาณิชย์จังหวัด สำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัด เสนอแนะให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องดำเนินการสนับสนุนการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อาหารและ อื่นๆ ตามบริบทที่ถูกต้องของแต่ละพื้นที่ สนับสนุนการดำเนินการของชุมชนและร่วมสร้างเส้นทางการ ท่องเที่ยวใหม่ๆ ภายในท่องเที่ยว ปรับปรุงและฟื้นฟูสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ภายในพื้นที่ของตนเองให้ อยู่ในสภาพที่พร้อมต่อการต้อนรับนักท่องเที่ยวตลอดเวลา รวมทั้งการสร้างสถานที่ท่องเที่ยวเพิ่มเติม โดยเป็นไปในแนวทางที่ถูกต้องของชุมชน ไม่ทำให้วิถีชีวิตของคนในพื้นที่เปลี่ยนแปลงไป สุดท้ายคือ การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวหรือเส้นทางการท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักและคิดค้นนโยบายเพื่อ กระตุ้นการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่รับผิดชอบอยู่เสมอ

5. ผู้ประกอบการจัดนำเที่ยวทั้งในพื้นที่และบริษัทที่มีสำนักงานในกรุงเทพมหานคร เสนอแนะให้สร้างความรู้จักกับเส้นทางการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อาหาร ซึ่งอาจจะเป็นเส้นทางการ ท่องเที่ยวที่ค่อนข้างใหม่ แต่เมื่อคิดอย่างรอบคอบแล้วการกินเป็นหนึ่งในกิจกรรมที่กระตุ้นการ ท่องเที่ยวของหลายๆ เส้นทางได้ จึงไม่น่าจะเป็นการยากที่จะสนับสนุนและประชาสัมพันธ์เส้นทาง การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อาหารดังกล่าวสู่นักท่องเที่ยวทั่วไป

6. กลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สนใจการท่องเที่ยวแนวใหม่ เสนอแนะให้เปิดโอกาสในการท่องเที่ยวใน รูปแบบที่แตกต่างออกไป เพื่อสร้างประสบการณ์ใหม่ๆ ให้กับนักท่องเที่ยวตลอดจนการเรียนรู้วิถีชีวิต ของชุมชนต่างๆ ของเส้นทางเพื่อให้บริบทของแต่ละพื้นที่ และเห็นความแตกต่างของการดำเนินชีวิต ของบุคคลในแต่ละส่วนที่ไม่เหมือนกัน